

Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Augalininkystės produktų kokybės tyrimų laboratorija (skyrius) (toliau – Laboratorija) atlieka užsakomuosius ūkio subjektų, arbitražinius (ginčų atveju), augalų veislių, kasmetinių grūdų derliaus kokybės tyrimus; kontroliuoja, kaip grūdus superkantys ir perdirbantys bei kiti ūkio subjektai supirkdami grūdus, įvertindami jų kokybės rodiklius laikosi valstybės standartų bei kitų teisės aktų; administruoja grūdų analizatorių tinklą greitam grūdų ir jų produktų kokybės vertinimui. Didelis privalumas grūdų rinkos dalyviams – kad Laboratorija yra Grūdų ir pašarų prekybos asociacijos (GAFTA) narė ir turi GAFTA sertifikata, todėl tyrimų rezultatai yra pripažįstami visose užsienio šalyse.

Grūdų ėminių ėmimas

Siekiant išvengti nesutarimų dėl varpinių, ankštinių javų grūdų, kukurūzų, grikių, aliejingųjų sėklų (toliau – grūdai) kokybės įvertinimo tarp grūdų pirkėjo ir pardavėjo, grūdų pardavėjas ar jo atstovas, atvežęs grūdus grūdų supirkimo ūkio subjektui, turėtų asmeniškai dalyvauti grūdų ėminio paėmime. Ėminio ėmimas iš transporto priemonės turi būti atliekamas vadovaujantis standartų LST EN ISO 24333 „Grūdai ir jų produktai. Ėminių ėmimas“ arba LST EN ISO 21294 „Aliejingosios sėklos. Rankinis arba automatinis nutrūkstamas mėginių ėmimas“ arba LR žemės ūkio ministro 1999-06-01 įsakymo Nr. 239 „Dėl Grūdų ir (ar) aliejingųjų sėklų ėminių ėmimo iš transporto priemonių ir (ar) sampilų tvarkos aprašo patvirtinimo“ reikalavimais bei grūdų pirkimo–pardavimo sutartyse numatytais sąlygomis. Pagal minėtus standartus ir teisės aktą grūdų ėminiai iš sunkvežimių imami taip: sunkvežimyje per visą grūdų sampilą gyli statmenai, vienodais tarpais („šachmatiniu“ būdu) smeigiami vakuuminiai arba rankiniai smailėjantys koncentriniai ėmikliai.

Grūdų kokybės tyrimai

Kiekvienai grūdų rūšiai yra supirkimo ir

tieskimo reikalavimų standartai. Šie standartai – tarsi rėmai, aplink kuriuos lipdomos papildomos sąlygos ir pateikiamos grūdų pirkimo–pardavimo sutartyse.

Atkreipiame dėmesį, kad grūdų kokybės klasė nustatoma pagal blogiausio rodiklio vertę. Tačiau šalims susitarus, superkami drėgnesni, daugiau šiukšlinių priemaišų, mažesnę hektolitro masę, didesnę skalsių kiekį turintys grūdai.

Supirkimo ir tieskimo reikalavimų standartuose pateikti baziniai rodikliai, kurie naudojami atsiskaitymui, t. y. jei parduodami drėgni grūdai, taikoma parduodamų grūdų svorio nuoskaityta dėl didesnio nei 14 % drėgmės kiekio, jei šiukšlėti grūdai – dėl didesnio nei 1 % šiukšlinių priemaišų kiekio.

Laboratoriniam grūdų kokybės tyrimui turi būti atskirtas mažiausiai 2 kg ėminys šiems pagrindiniams kokybės rodikliams nustatyti: užkrėstumui aruodiniaus kenkėjais, piltiniam tankiui, dar vadinamam hektolitro mase, greitam grūdų kokybės įvertinimui grūdų analizatoriumi, grūdų drėgmės kiekiui džiovinimo metodu, grūdinėms ir šiukšlinėms priemaišoms, kritimo skaičiui ir šlapiojo glietimo kiekiui.

Nustatoma, ar kvapas yra būdingas grūdų rūšiai, ar nėra pelėsių, kūlių, salyklo ir kitų pašalinių kvapų. Įvertinama superkamų grūdų būklė, ar grūdai sveiki ir nekaistantys.

Tarnyba administruoja įvairių modelių grūdų analizatorius, sujungtus į bendrą tinklą. Vienas svarbiausių tinklo privalumų – vartotojai naudojami tomis pačiomis kalibracinėmis lygtimis, kurios koreguojamos ir keičiamos centralizuotai. Patys grūdų supirkėjai neturi galimybės keisti prietaiso parametrų ar kitaip jį reguliuoti. Grūdų analiozatoriaus privalumai: nereikia išankstinio mėginio paruošimo, t. y. sumalimo, analizuojami sveiki grūdai, tyrimas trunka apie vieną minutę, iš karto nustatomi visi pagrindiniai kokybės rodikliai, tyrimą atliekantis specialistas turi minimalią įtaką rezultatams.

Ką daryti nesutarimo atveju?

Jeigu pirkėjas ir pardavėjas nesutaria dėl superkamų grūdų kokybės įvertinimo, pardavėjui

dalyvaujant kartojamas tam tikras tyrimas (-ai) arba imamas naujas ėminys iš tos pačios transporto priemonės. Tada gali būti sudaromi du ėminiai kiekvienai šaliai po vieną ir vienas kokybės tyrimui supirkėjo laboratorijoje atlikti.

Jeigu pardavėjas per parą pristato daugiau negu vieną partiją (transporto priemonę) grūdų, gali būti sudaromas paros laboratorinis ėminys, paimant iš atskirų partijų jungtinių ėminių atitinkamą grūdų kiekį. Jeigu pristatytų transporto priemonėmis partijų kokybė skiriasi, sudaromi keli paros laboratoriniai ėminiai pagal grūdų kokybę. Kai kurie grūdus superkantys ūkio subjektai saugo kiekvienos transporto priemonės grūdų laboratorinius ėminius. Šie ėminiai laikomi vieną parą sandariose tarose laboratorijų patalpose.

Kai pardavėjui nepriimtini pakartotų tyrimų rezultatai, grūdų pardavėjas gali paprašyti laboratorijos darbuotojų sudaryti laboratorinį ėminį, įforminti aktu, įpakuoti į polietileninį maišelį ir uždaryti taip, kad maišelyje liktų kuo mažiau oro, užplombuoti arba užantspauduoti bei apsaugoti nuo išorinių pažeidimų. Ėminio ėmimo akte turėtų būti pateikiama informacija:

- ėminio ėmimo akto data ir numeris;
- grūdų pardavėjas;
- ėminio ėmimo vieta (grūdus superkančio ūkio subjekto pavadinimas, filialas, adresas);
- ėminio ėmimo data;
- grūdų rūšis;
- partijos svoris;
- transporto priemonės (-ių) duomenys;
- vairuotojo vardas, pavardė;
- ėmimo būdas (rankinis ar automatinis);
- ėmimo metodas (LST EN ISO 24333 arba LST EN ISO 21294, arba LR žemės ūkio ministro 1999-06-01 įsakymas Nr. 239);
- suformuotų ėminių skaičius;
- ėminio (-ių) suformavimo data;
- ėminio (-ių) plombos (-ų) numeris (-iai);
- ėminio ėmimo akto egzempliorių skaičius;
- pardavėjui ir supirkėjui atstovavusių ir dalyvavusių asmenų pareigos, vardai, pavardės, parašai;
- nurodyti, dėl kokio kokybės rodiklio yra nesutariama, nurodant tyrimo metodą, dėl ko grūdai priskirti blogesnės kokybės klasei;

- kita tyrimams svarbi informacija, nurodyta sutartyje ir kt.

Pardavėjas ar pirkėjas per parą, laiką skaičiuojant nuo kitos paros 0:00 val., tokį grūdų laboratorinį ėminį pateikia Valstybinės augalininkystės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Augalininkystės produktų kokybės tyrimų laboratorijai (skyriui) – Ozo g. 4A, 08200 Vilnius. Pristatyti grūdų ėminius galima asmeniškai arba pasinaudoti pašto paslaugomis. Siunčiant grūdų ėminį paštu, būtina pridėti užpildytą prašymą dėl kokybės tyrimų atlikimo. Prašymo formą, grūdų kokybės tyrimų įkainius ir kitą informaciją galima rasti interneto svetainėje www.vatzum.lt – „Augalininkystės produktų kokybės tyrimai“ arba paskambinus nurodytais telefonais.

Iškilus nesutarimams dėl grūdų ėminių ėmimo ir kokybės vertinimo, prašome nedelsiant kreiptis į tarnybos specialistus.

VALSTYBINĖ AUGALININKYSTĖS
TARNYBOS PRIE ŽEMĖS ŪKIO
MINISTERIJOS
Augalininkystės produktų kokybės
tyrimų laboratorija (skyrius)

Ozo g. 4A, 08200 Vilnius
Tel. (8~5) 276 0342, (8~5) 237 5571

El. p. info@vatzum.lt
Interneto svetainė <http://www.vatzum.lt>.

**Tarnybos specialistai
regioniniuose skyriuose:**

Kauno regioninis skyrius
K. Donelaičio g. 33, Kaunas
Tel. (8~37) 208 718;

Alytaus regioninis skyrius
Vilniaus g. 21, Alytus
Tel. (8~315) 56113;

Klaipėdos regioninis skyrius
Sankryžos g. 7, Klaipėda
Tel. (8~46) 365 453;

Šiaulių regioninis skyrius
A. Mickevičiaus g. 34, Šiauliai
Tel. (8~41) 432 812;

Marijampolės regioninis skyrius
Kauno g. 142-2, Marijampolė
Tel. (8~343) 97 094;

Panevėžio regioninis skyrius
Anykščių g. 4, Panevėžys
Tel. (8~45) 462 375;

Tauragės regioninis skyrius
Bažnyčių g. 14, Tauragė
Tel. (8~446) 61 220;

Telšių regioninis skyrius
Žalioji g. 10, Telšiai
Tel. (8~444) 31 082;

Utenos regioninis skyrius
Maironio g. 1, Utena
Tel. (8~389) 61 465.

VALSTYBINĖ AUGALININKYSTĖS TARNYBA
PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS

Ozo g. 4A, 08200 Vilnius
Interneto svetainė <http://www.vatzum.lt>

El. paštas info@vatzum.lt
Tel. (8 5) 237 5631
Pasitikėjimo linija (8 5) 270 80 80

VALSTYBINĖ AUGALININKYSTĖS TARNYBA
PRIE ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS

GRŪDŲ ĖMINIŲ ĖMIMAS IR
KOKYBĖS NUSTATYMAS

2019 m.
VILNIUS